

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polii. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. decembra 1872.

Obseg: Opomin našim kmetijskim gospodarjem. — Stroj (mašina), s katerim se krave molzejo. — Kako stoji s turško govejo kugo? — Poduk, kako naj se ravna z živino, da ne zbolí, in kaj naj stori gospodar, kedar mu zbolí. (Dal.) — Pravila hranilnice. (Konec.) — Nove pesmi. — Slovensko slovstvo. — Deželni zbori. — Dopisi. — Novi čar.

Gospodarske stvari.

Naši kmetijski gospodarji

so naprošeni, naj beró, kar današnji „Oglasnik“ na 1. strani oklicuje.

Poduk, kako naj se ravna z živino, da ne zbolí, in kaj naj stori gospodar, kedar mu zbolí.

(Dalje.)

Hlevi morajo prostorni biti.

Da živina ostane zdrava, treba jej je pred vsem, da se sprehaja. To ne velja samo za mlada živinčeta, ktera ne rastejo in ne teknejo, če so neprenehoma zaprta, ampak tudi za stara. Toraj je tudi zelo koristno, živino na pašo goniti, in dasiravno se živina na paši ne redi vselej, jej vendar to dosti tekne, da se dobro sprehodi in zleta. Zavoljo tega naj se živinčeta vsaj par ur na dan na kakem prostornem mestu zletavajo.

Ovce že tako sploh v hlevu niso privezane, pa malokje skrbé tudi za to, da niso preveč na tesnem nagnječene. Prav dostikrat se primeri, da se bolezni izcimijo v ovčjih hlevih, v katerih so živali prebivati primorane; take bolezni naglo naglo poberejo živinico. Če se živina ne more prosto gibati, je škoda zavoljo tega še večja, da je zrak v hlevu zelo pokvarjen. Ni tedaj dosti, da so ovčji hlevi zračni (luftni); tudi preveč drobnice (bravi) ne sme v njih nagnječene biti, vsaj toliko ne, da se ne bi mogla žival pregibati. Sploh bi utegnilo za ovco prostora pol sežnja (klaftre) na dolgo in široko dosti biti.

V nekterih krajih so sicer z dobrim vspehom poskusili, tudi govejo živino v hlevih nepriklenjeno imeti; ker pa taka živinčeta preveč stelje potrebujejo, vendar bolj hasne, govejo živino priklenjeno imeti. Zdravje živine sploh zavoljo tega nič ne trpi, če je tako priklenjena, da si z verigami (kétnami) ali vrvmi ne more škode delati, ali da sploh ne stoji preveč na tesnem. Kakor je govedo veliko, potrebuje tudi prostora več ali manj; navadno srednje veliko goveje živinčce potrebuje staje take, ki je 3 čevlje široka, 10 čevljev pa dolga z jaslami vred. Večidel je pri nas preveč živinčet in preveč na tesnem v hlevih, in tako živina v pretoplih in zaduhlih hlevih živi, pa tudi ne more zložno ležati. Dostikrat se zgodi, da živinčce živinčce sune, na-nj stopi ali kakor si bodi poškoduje.

Konji potrebujejo zavoljo večje velikosti tudi bolj širokih stáj, in treba je skoraj, da drug drugega ne po-

škoduje, jih s tramovi in stenami ločiti. Zavoljo tega je skrbeti, da konj ni prekratko privezan, tako, da se dostikrat še vleči ne more. Sploh zadene konje marsiktera bolezen zavoljo tega, ker so prekratko privezani.

Vsako mlado živinčce pa mora biti, dokler je mogoče, prosto, to je, neprivezano, v svoji staji naj se prosto giblje. Najbolj škodljivo je žebetom, če so privezana, ker jih to ne ovira samo v rasti, temuč tudi bolezni kit in kosti na nogah se jih zavoljo tega lahko lotijo.

Toplota v hlevih.

Zastran toplote je bilo že rečeno, da ne smejo hlevi, v katerih živina živi, ne pretopli ne prehladni biti. Pa vsaka domača živina ni enako občutna za gorkoto in mraz; ravna se to po tem, kakošno kožo ima, ali pa kako je živina mraza in gorkote vajena.

Ovce že volna mraza bolj varuje, in ker hodijo večkrat na pašo, so tudi vnanjega zraka bolj vajene; one tudi precej velik mraz prestanejo, za veliko toploto so pa zelo občutne; zavoljo tega zbolé prav rade v toplih in zatuhlih hlevih nevarno na krvi. Pa tudi na paši jim je velika vročina, kakor o poldne poletni čas, dostikrat škodljiva; ako tedaj o takem poletnem času ni mogoče ovac v senco zagnati, naj se raje v dobro prevetrane hleve nazaj ženejo, kamor opoldansko solnce ne sije.

Goveja živina sploh je za mraz bolj občutna, ker je vajena v toplih in večidel še pretoplih hlevih živeti; treba je tedaj tudi vedno skrbeti za to, da so goveji hlevi topleji kakor ovčji; toda gledati je, da hlevi niso samo topli, temuč tudi snažni morajo biti; zakaj če je hlev pretopel, se dostikrat primeri, da živina nagloma pogine in da jo zlasti rada bolezen z imenom črm, črnica ali vrančni prisad znana napade.

Tudi goveji živini je škodljivo, če solnce naravnost na-njo sije; ako se tedaj opoldne iz hleva žene, treba je take previdnosti kakor pri ovcah.

Konji sploh za mraz niso tako občutni, ker so ga bolj vajeni; toliko bolj jim pa škoduje presoparni in pretopli hlev, zlasti če morajo več dni zaporedoma v njem ostati.

Bolezni možganov, ktere jih večkrat napadajo, kakor tiščavka, vrtoglavica, izhajajo gotovo tudi iz tega, ker ljudje mislijo, da hleva ponoči nikoli ne morejo dosti zapreti, da bi kaj sapice va-nj ne prišlo, ko so vendar konji bolj kakor vsaka druga domača živina frišnega zraka vajeni.

Prešiči še manj kakor ovce veliko toploto prene-sejo; zlasti poleti ni mogoče, jih na dosti hladnem kraju imeti; zavoljo tega je tudi treba, da hlevi in prostori, kamor se podnevi spuščajo, tako leže, da solnce po mo-